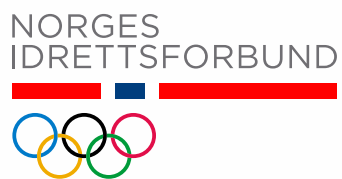

Foto: Erik Ruud / NIF

Innspill til handlingsplan for deltakelse

Fra Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité
20. desember 2023

Skriftlig innspill fra Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) til Kultur- og likestillingsdepartementets handlingsplan for deltakelse

Norsk idrett har «idrettsglede for alle» som visjon. Visjonen forplikter og utfordrer idrettsorganisasjonen hver eneste dag.

En samlet idrettsbevegelse vedtok i juni 2023 ny langtidsplan for de fire neste årene, [Idretten vil! 2023-2027](#). Ett av de fem strategiske innsatsområdene er “Like muligheter”:

Norges idrettsforbund skal sørge for en idrett som er inkluderende, mangfoldig og likestilt. En idrettsorganisasjon for alle, må også sørge for å inkludere alle. Idretten må sammen med myndigheter legge til rette for at deltakere fra familier med lav inntekt kan delta på lik linje med andre. Økonomi skal ikke være en barriere for idrettsdeltakelsen. [...]

Idretten vil at:

- *Alle skal kunne delta i idrett, uavhengig av familiens økonomi, gjennom at kostnadsnivået for deltakelse holdes på et ansvarlig nivå, og ved at det offentlige støtter opp om anlegg og andre rammevilkår for at også de som ikke har råd, kan delta i idrett.*

I tillegg vedtok Idrettstinget 2023 under sak 18.19: Tiltak mot økonomiske barrierer:

- *Det skal så raskt som mulig iverksettes en oppdatert kartlegging av de største kostnadsdriverne i norsk idrett.*
- *Idrettsstyret bes, på fritt grunnlag, utarbeide en nasjonal tiltaksplan mot økonomiske barrierer. Planen skal legges frem for diskusjon på Ledermøtet i 2024, og fremmes for vedtak til Idrettstinget i 2025.*
- *Idrettsstyret bes å sikre at idretten for alle, er en arena for inkludering og forebygging av utenforskap pga. de økonomiske barrierer.*

Norsk idrett har lenge jobbet med inkludering og for å hindre at økonomi blir en barriere for idrettsdeltakelse. Mange av våre organisasjonsledd er bevisste kostnadsnivået de legger opp til, og har mange gode tiltak for å inkludere så mange som mulig i et godt og trygt idrettsmiljø. Et godt og attraktivt miljø krever innsats fra mange, tilgang til nok arenaer og haller, kvalitet og kompetanse.

Norges idrettsforbund takker Kultur- og likestillingsdepartementet for involvering og muligheten til å komme med innspill til den kommende handlingsplanen for deltakelse. Vårt hovedinnspill er som følger:

Handlingsplanen må bygge på, og koordineres godt med allerede eksisterende arbeid. Mange gode krefter jobber allerede mye, både hver for seg og sammen, for å realisere Fritidserklæringen. Arbeidet med denne handlingsplanen bør forsterke dette arbeidet. Slik vil handlingsplanen få reell effekt.

Vi vil her særlig vise til det omforente forslaget til prioriteringer for 2024 fra organisasjonene til erklæringsgruppemøtet for Fritidserklæringen 21. november 2023. Norges idrettsforbund mener at disse prioriteringene også må reflekteres og være sentrale i den kommende handlingsplanen for deltakelse. De tre prioriterte områdene med sine respektive prioriteringer for 2024 er:

- **Prioritert område 1:** Øke den lokale implementeringen og anvendelsen av Fritidserklæringen, og bidra til å få på plass gode samarbeid mellom frivilligheten og kommunene. Etablere rammer for lokale fritidserklæringer.
Prioritering for 2024:
  - Øke antall kommuner som har etablert en lokal fritidserklæring og/eller har gjort andre tiltak for lokal oppfølging av Fritidserklæringen.
  - Stimulere til og synliggjøre lokal oppfølging av Fritidserklæringen ved at informasjon om kommunal oppfølging, inkludert lokale fritidserklæringer, er samlet og lett tilgjengelig, for eksempel på egne nettsider under bufdir.no.
- **Prioritert område 2:** Bidra til erfaringsutveksling mellom kommuner og å spre gode eksempler om ordninger for å dekke kostnader til fritidsaktiviteter for barn i familier som har behov for dette.
Prioritering for 2024:
  - Særlig prioritere oppfølgingen av barn i familier som mottar støtte til livsopphold fra NAV, og etablere kunnskap (statistikk) om denne gruppens deltakelse i fritidsaktivitet, og om hvilken oppfølging som blir gitt fra NAV for å bidra til at det som gjelder fritidsaktiviteter i punkt 4.17.1, 4.18.2.6 og 4.18.2.39 i rundskriv til sosialtjenesteloven blir ivaretatt.
- **Prioritert område 3:** Styrke barn og unges medvirkning i arbeid med barn og unges fritid.
Prioritering for 2024:
  - Styrke barn og unges medvirkning på kommunenivå og deres mulighet til å påvirke den lokale fritidserklæringen og/eller andre tiltak for lokal oppfølging av Fritidserklæringen, både gjennom ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom (jf. kommuneloven §5-12) og gjennom andre medvirkningsprosesser. Det er viktig at medvirkning inkluderer både barn som deltar og barn som ikke deltar i fritidsaktivitet.
  - For at barn og unge skal ha mulighet å selv velge aktivitet de vil delta på, bør det være tilgjengelig oversikt over hvilke fritidsaktiviteter som finnes lokalt. Erfaringsutveksling og nasjonal tilrettelegging bør gjøre det lettere for kommuner å etablere slike oversikter.

Vi vil også vise til felles innspill av 13. oktober 2023 fra Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU), ved NDFUs styringsgruppe, til Bufdir om utredning med utgangspunkt i erfaringer fra Fritidskortet. Vi ber om at alle de faktorer og utfordringer som er nevnt i innspillet av 13. oktober også blir tatt med i den kommende handlingsplanen.

I dette innspillet vil vi i det videre ta utgangspunkt i de spørsmålene regjeringen har ønsket innspill på.

1. Hva er det viktigste idrettsorganisasjonen kan gjøre for å inkludere enda flere barn og ungdom i idrettsaktiviteter?

Det aller viktigste idrettsorganisasjonen kan gjøre for å inkludere enda flere barn og unge er å fortsette å levere på vår kjerneoppgave: **Levere god og trygg idrettsaktivitet i våre idrettslag.**

Idrettsorganisasjonen gjør allerede mange gode tiltak på alle nivåer for å inkludere og ivareta medlemmene våre. Se konkrete tips vi anbefaler [her](#).

Her er eksempler på tiltak som kan bidra til å inkludere enda flere barn og ungdom i idrettsaktiviteter:

- Sørge for et attraktivt og variert idrettstilbud
- Sørge for en idrett som er inkluderende, mangfoldig og likestilt
- Bevare frivillighetskulturen og tiltrekke nye generasjoner frivillige
- Holde utgiftene lave (f.eks. medlemskontingent, treningsavgift, reise og utstyr)
- Tilby og legge til rette for bytte- og gjenbruksordninger
- Tilby utdanning og kompetanse
- God synliggjøring av tilbudet – gjerne på flere språk

For å nå og beholde de som ikke er med i idrettsaktivitet i dag kreves det ekstra og målrettet innsats, f.eks. gjennom [Inkludering i IL-ordningen](#) og Aktivitetsguide. Her finner du informasjon om hvordan [Aktivitetsguide-ordningen fungerer i Oslo](#).

2. Hva trenger idrettsorganisasjonen for å inkludere enda flere barn og ungdom i idrettsaktiviteter?

1. **Trygge og forutsigbare rammevilkår:** Idrettsorganisasjonen har behov for gode, trygge og forutsigbare rammevilkår på alle nivåer, som kan benyttes til inkludering og utvikling over tid. Det finnes mange muligheter for prosjektstøtte, men det krever ekstra ressurser å søke og rapportere på denne typen midler. Tilskuddsordningene krever ofte at man søker på et «nytt» prosjekt, i stedet for å kunne forbedre og utvikle allerede eksisterende/ordinære tilbud. Ofte gis det ikke støtte til ordinær drift og eventuelt ansatte. Dette er krevende for frivilligheten. Midler til stillinger kan være avgjørende for å gjøre det lettere å være frivillig, og slik bidra til større frivillighet!
2. **Anlegg:** Idrettsorganisasjonen trenger gode og nok anlegg i alle landets kommuner, som kan benyttes gratis av barn og ungdom. Det er fortsatt mange kommuner som ikke tilbyr gratis bruk til denne målgruppa, og anlegg kan være en stor kostnad for et idrettslag som ikke har tilgang til offentlig bygg. Kostnaden betales ofte av medlemmer gjennom treningsavgiften.
3. **Utvikling av digitale verktøy:** Idrettsorganisasjonen trenger midler til utvikling av digitale verktøy for at barn, ungdom og voksne enkelt kan finne fram til aktiviteter i nærmiljøet. I tillegg ønsker vi å videreutvikle en kommunikasjonsapp som eies av idretten og ikke kommersielle aktører. Midler til

utvikling av digitale verktøy vil også sikre innsiktsbaserte avgjørelser, da de samler uvurderlig informasjon om nå-situasjonen rundt aktivitet og barn/ungdom som ikke finnes samlet ett sted i dag.

4. **NAV:** Idretten ønsker at NAV i kommunene blir flinkere til å følge opp om barn i familier som mottar økonomisk sosialhjelp deltar i fritidsaktiviteter. For å få dette til må vi ha tall på hvor stor andel av disse barna som deltar i fritidsaktivitet i dag, og så se på om NAV kan gjøre en bedre innsats for at de kan delta.
5. **Data og kunnskap:** I tillegg til den data og kunnskap som idretten fremskaffer selv, vil data og kunnskap fra forskning og det offentlige være viktig for å kunne inkludere enda flere. Et eksempel på dette er levekårsdata på områdenivå, som vil gjøre det lettere for idretten på ulike nivå å prioritere en ekstra innsats der det er særlige behov. Vi har merket oss at By- og levekårsutvalget i NOU 2020:16 foreslår at staten bør tilby kommunene enklere tilgang på levekårsdata på områdenivå, slik at flere kommuner kan følge med på utviklingen av geografiske forskjeller i levekår. Utvalget ga også råd om å lage et fast indikatorsett basert på levekårsdata. Dette er vist til i kapittel 6.3.2 i Stortingsmelding 28 (2022-2023). Vi mener at slike data også bør være tilgjengelige for idretten og andre frivillige organisasjoner. Et annet eksempel er forskning på og kunnskap om sammenhengen mellom familieøkonomi og deltakelse i fritidsaktivitet, inkludert effekten av ulike tiltak for inkludering i fritidsaktiviteter. Det sistnevnte blir tatt opp av Ekspertgruppen om barn i fattige familier i punkt 10.6.1 "Utprøving og forskning på effektive tiltak for inkludering i fritidsaktiviteter" i deres rapport fra oktober 2023.

3. Hvem trenger idrettsorganisasjonen å samarbeide med for å inkludere enda flere barn og ungdom i idrettsaktiviteter? Og hva skal til for at vi finner sammen?

Idrettslag er til stede i de fleste lokalmiljø over hele landet, og er nærmest barna vi alle ønsker å nå og inkludere i vår aktivitet. Idrettslag kan samarbeide med både skole og kommune lokalt, men samarbeidet må være ut fra det enkelte idrettslags kapasitet.

For å få til et godt samarbeid må rollene være tydelig fordelt. Idrettslaget kan første og fremst tilby og levere god og trygg idrettsaktivitet, og strebe etter å tilpasse den til ulike behov blant medlemmene, f.eks. gjennom å være bevisst kostnadsnivået og iverksette tiltak for å hindre barrierer for deltakelse.

Det offentlige og eventuelt andre organisasjoner (f.eks. organisasjoner med god kompetanse om innvandrere, personer med funksjonsnedsettelse) som ønsker å samarbeide med idrettslag må bidra med gode og forutsigbare rammebetingelser og spesialkompetanse ved behov.

Det offentlige kan legge til rette for gode møteplasser mellom frivillige organisasjoner, som er tilpasset tid og sted til de frivillige.

Oppsummering av Norges idrettsforbund sine innspill:

- Handlingsplanen må bygge på og koordineres godt med allerede eksisterende arbeid.
- Det må sikres gode rammevilkår for frivilligheten/idretten gjennom økt og langsiktig finansiering, og gode og nok anlegg.
- Det offentlige har et særlig ansvar for at det finnes ordninger som reduserer barrieren for de som grunnet økonomi eller andre grunner ikke deltar i fritidsaktiviteter. Slike ordninger må være lokalt tilpasset, og etableres i tett dialog med frivilligheten.

Vi ser frem til videre godt samarbeid i arbeidet for å sikre at alle barn og unge skal få være med i kultur-, idretts- og friluftaktiviteter.